

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

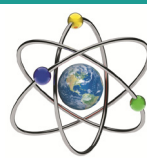
№10(3)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 224 sahifa,
13-oktyabr, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ashurov Ramzidin Ramazonovich – Psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (Phd), dotsent

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Karimova E.G. – Sotsiologiya fanlari nomzodi, dotsent
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Raxmonova Z. A. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Sayimova D. K. – texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ashurov Ramzidin Ramazonovich – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Preschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers "Yangi O'zbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Rakhmonova Z.A. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Sayimova D. K. – Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №136361

MUNDARIJA

Axborotlashgan jamiyatda xalq o'yinlari orqali shaxsni tarbiyalashning pedagogik imkoniyatlari	10
<i>Abdullayeva Maryambibi Djumaniyazovna</i>	
Sun'iy intellekt vositalaridan foydalanish sharoitida talabanning axborot xavfsizligi kompetensiyasi: tushunchaning chegaralari va tarkibi	16
<i>Mustafoyev Shahzod Mamanazar o'g'li</i>	
Navoiy viloyati ziyoratgohlari tarixi va ularning aholi hayotida tutgan o'rni	21
<i>Nazarova Nozima Narzulloyevna</i>	
Fransuz tilidagi predloglar va o'zbek tilidagi kelishik qo'shimchalarining qiyosiy tahlili	26
<i>Ro'zimova Yulduz Farhodovna</i>	
Umumta'lim maktab direktorlari emotsional intellektining boshqaruv faoliyatidagi ahamiyati	30
<i>Rustamova Barno Abduxalilovna</i>	
Kikbokschilarda motivatsion omillar va musobaqa faoliyati samaradorligini takomillashtirish metodikasi: nazariy-tahliliy asoslash	34
<i>Mamaraximov Azim Karakulovich</i>	
Pedagogik diagnostikaning umumiy metodlari va ularning ta'lim jarayonidagi ahamiyati	39
<i>Daminova Shoxista Farxodovna</i>	
Dual ta'lim muhitida bo'lajak o'qituvchilarni inklyuziv ta'lim faoliyatiga tayyorlashning nazariy-metodologik asoslari	45
<i>Oybekova Shukrona Oybek qizi</i>	
O'qish savodxonligini rivojlantirishda sun'iy intellekt asosidagi individual ta'lim texnologiyalarini takomillashtirish	51
<i>Abduvaliyeva Gulchexra Mamadjon qizi</i>	
Abu Rayhon Beruniy ilmiy merosi asosida talabalarda kartografik kompetentlikni rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	56
<i>Kazakbayeva Muhabbat Turabayevna</i>	
Brayl yozuvi ko'zi ojiz shaxslarning inklyuziv imkoniyatlarini ta'minlashning muhim vositasi sifatida	62
<i>Panjiyev Shokir Zokir o'g'li</i>	
Дидактический потенциал подкастов в обучении русскому языку студентов	67
<i>Ибрагимов Нилуфар Туйчиевна</i>	
Maxsus ta'lim tizimida differensiallashtirilgan va individuallashtirilgan o'qitishning metodik asoslari	72
<i>Karimova Nilufar Boltaboyevna</i>	
Xorijiy til o'qituvchilarida kasbiy so'nish namoyon bo'lishining psixologik xususiyatlari	78
<i>Matchanova Dilorom Karimovna</i>	
Raqamli ta'lim ekotizimi asosida talabalarining mustaqil ta'lim faoliyatini tashkil etishning pedagogik asoslari	83
<i>Otamuratov Maqsudbek Shonazarovich</i>	
Yunon-rim kurashchilarining texnik-taktik tayyorgarligini individuallashtirish: pedagogik model va zamonaviy baholash metodikasi	87
<i>Po'latjonov Shoxzod Avazjon o'g'li</i>	
Buyrak hujayrali saratonini erta aniqlashda ultratovush tekshiruvining diagnostik imkoniyatlari	92
<i>Saydamatov Hayitboy Ulug'bek o'g'li</i>	
Проблемы и перспективы подготовки специалистов сферы искусств и культуры в ситстеме высшего образования	96
<i>Кошелева Антонина Фёдоровна</i>	
Sun'iy intellekt texnologiyalari sharoitida ta'limning insonparvarlik paradigmasini rivojlantirishning nazariy-metodologik asoslari	99
<i>Yaqubova Dinora Bahodirovna</i>	

Behbudiyning ta'lim-tarbiya sohasidagi qarashlari va o'qitish metodlari	104
<i>Islomova Lola Abdig'ani qizi</i>	
Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarida lingvomadaniy kompetensiyani shakllantirishning pedagogik shart-sharoitlari	110
<i>Djabbarova Feruza Azamovna</i>	
The Role of Phonation Energy Efficiency in Sound Changes	114
<i>Baxramova Shaxnoza Erkinovna</i>	
Mustaqillik yillarida ichki migratsiyaning shakllanish jarayonlari.....	119
<i>Mo'minov Ziyovuddin Bakirjon o'g'li</i>	
Raqamli ta'lim davrida bo'lajak o'qituvchilarda mustaqil ta'lim trayektoriyasini loyihalash: "pedagogik mahorat" fani misolida	123
<i>Shabdullayeva Lazokatxon Orifbekovna</i>	
Современные подходы к управлению образовательным учреждением: теоретические основы и особенности реализации.....	128
<i>Джуманиязова Дильбар Азатовна</i>	
Ko'zi ojiz o'quvchilarga funksiyalar grafiklarini o'rgatishda ko'p sezgili ta'lim yondashuvlaridan foydalanish.....	132
<i>Abdullayev Umid Amrilloevich</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini takomillashtirishning tashkiliy-pedagogik omillari	139
<i>G'oyibnazarov Rahmatilla</i>	
Inklyuziv ta'limda fanlarni o'qitishda maxsus pedagog faoliyati.....	144
<i>Hurriyat Yoqubova</i>	
Modelling the Semantic Field of Ma'naviyat in a Specialised Parallel Corpus: Theoretical and Methodological Foundations of Cross-Genre Discourse Analysis	149
<i>Mukhlisa Chorjeva Jumamurodovna</i>	
Zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari asosida masofaviy axborot-kutubxona xizmatlari samaradorligini oshirish metodikasi.....	154
<i>G'oyibova Sayyora</i>	
Talabalarda psixologik reziliientlikni takomillashtirishning emotsional-kognitiv determinantlari	160
<i>Hayitova Oydinniso Aliyevna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini inklyuziv ta'lim sharoitida samarali faoliyatga tayyorlash metodikasini takomillashtirish.....	164
<i>Mamasiddikova Maftuna Akbarjon qizi</i>	
Fizika ta'limida muammoli masalalarni yechish ko'nikmalarini rivojlantirishning pedagogik strategiyalari	168
<i>Ostonova Malika Uktam qizi</i>	
Texnika oliy ta'lim muassasalarida matematika fanlarini o'qitish metodikasini raqamli ta'lim texnologiyalari asosida takomillashtirish	173
<i>Vahobov Mehroj Alisher o'g'li</i>	
Tarbiya, ta'lim, rivojlanish va shakllanish kategoriyalarining mazmun-mohiyati va o'zaro munosabati	178
<i>Xodjayeva Munisa Utkur qizi</i>	
Birlamchi sog'liqni saqlash tizimida bo'lajak oilaviy shifokorlarning boshqaruvchanlik kompetensiyalari texnologiyasini shakllantirish	183
<i>Abduvaxobova Nozima Raxmanovna</i>	
Uchburchak o'rta chizig'ining xossasini o'qitish va undan kelib chiqadigan dastlabki xulosalar	189
<i>E. E. Jumayev, O'. X. Aytuvganov</i>	
Maktabgacha ta'limda musiqmashg'ulotlarini raqamli ta'lim resurslari asosida tashkil etishning nazariy-metodologik asoslari	195
<i>G'ulomova Muslimaxon Ahmadillo qizi</i>	
Teaching Medical Terminology Through Data-Driven Learning: A Corpus-Informed Model for English for Medical Purposes.....	199
<i>Isomiddinova Diyora Qutbiddin qizi</i>	

Jismoniy tarbiya yo'nalishidagi oliy ta'lim muassasalari talabalarining jismoniy tayyorgarlik tizimida gimnastika mashqlarini qo'llash metodikasining o'ziga xos xususiyatlari.....	209
Karimov Duysenbay Djienbaevitch	
Filolog talabalarga ingliz va malay tillarini o'qitishda sun'iy intellekt vositalaridan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari.....	213
Yuldashev Azim Abdurahmonovich	
Qozoq, rus, o'zbek va ingliz tillarida sotsiolingvistik terminlarning tarjimasi: terminologik ekvivalentlikning qiyosiy tahlili.....	218
Yuldasheva Mahzuna Omonullayevna	

ZAMONAVIY AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA TEKNOLOGIYALARI ASOSIDA MASOFAVIY AXBOROT-KUTUBXONA XIZMATLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISH METODIKASI

G'oyibova Sayyora

Namangan davlat universiteti San'at va sport fakulteti

An'anaviy xonandalik va cholg'u ijrochiligi kafedrası o'qituvchisi

Sayyoragoyibova3@gmail.com

ORCID: 0009-0006-2734-8981

Annotatsiya: Maqolada zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari asosida masofaviy axborot-kutubxona xizmatlari samaradorligini oshirish masalalari yoritilgan. Elektron kataloglar, raqamli resurslar va onlayn xizmatlardan foydalanish imkoniyatlari tahlil qilinadi. Xizmatlar sifatini oshirish bo'yicha metodik yondashuvlar taklif etiladi. Foydalanuvchilar ehtiyojlarini hisobga olishning ahamiyati asoslanadi. Tadqiqotning ilmiy yangiligi xizmatlarni takomillashtirishga kompleks yondashuvni ishlab chiqishga qaratilgan.

Kalit so'zlar: axborot-kutubxona xizmatlari, masofaviy xizmat, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, elektron katalog, raqamli kutubxona, elektron resurslar, xizmatlar samaradorligi, foydalanuvchi ehtiyojlari.

Abstract: This article examines ways to improve the effectiveness of remote library and information services through modern information and communication technologies. It analyzes the potential of electronic catalogues, digital resources, and online services. Methodological approaches to improving service quality are proposed. The importance of addressing user needs is emphasized. The scientific novelty lies in developing an integrated approach to enhancing remote library services.

Key words: library and information services, remote services, information and communication technologies, electronic catalogue, digital library, electronic resources, service efficiency, user needs.

Аннотация: В статье рассматриваются вопросы повышения эффективности дистанционных информационно-библиотечных услуг на основе современных информационно-коммуникационных технологий. Анализируются возможности электронных каталогов, цифровых ресурсов и онлайн-сервисов. Предлагаются методические подходы к совершенствованию качества обслуживания. Обосновывается значение учета потребностей пользователей. Научная новизна исследования заключается в разработке комплексного подхода к совершенствованию дистанционных библиотечных услуг.

Ключевые слова: информационно-библиотечные услуги, дистанционное обслуживание, информационно-коммуникационные технологии, электронный каталог, цифровая библиотека, электронные ресурсы, эффективность обслуживания, потребности пользователей.

KIRISH

Bugungi kunda jamiyat hayotining barcha sohalarida raqamli texnologiyalarning keng joriy etilishi axborotni yaratish, saqlash, izlash, qayta ishlash va tarqatish jarayonlariga sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Ushbu jarayonda axborot-kutubxona muassasalari faoliyatini zamonaviy talablar asosida tashkil etish, foydalanuvchilarning axborotga bo'lgan ehtiyojlarini tezkor va sifatli qondirish hamda masofaviy xizmatlar imkoniyatlarini kengaytirish muhim ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining rivojlanishi kutubxonalarning an'anaviy xizmat ko'rsatish shakllarini takomillashtirish va elektron xizmatlarni rivojlantirish uchun yangi imkoniyatlarni yaratmoqda^[1].

An'anaviy kutubxona xizmatlarida foydalanuvchi zarur adabiyot yoki axborot manbasidan foydalanish uchun kutubxonaga bevosita tashrif buyurishi talab etiladi. Masofaviy axborot-kutubxona xizmatlari esa internet tarmog'i, elektron kataloglar, raqamli kutubxonalar, elektron ma'lumotlar bazalari va boshqa raqamli platfor-

malar orqali axborot resurslaridan foydalanish imkoniyatini kengaytiradi. Bunday xizmatlar foydalanuvchilarning vaqtini tejash, axborotni izlash jarayonini soddalashtirish hamda kutubxona resurslaridan hududiy masofadan qat'i nazar foydalanish imkoniyatlarini yaxshilashga xizmat qiladi.

Mavzuning dolzarbligi shundaki, zamonaviy foydalanuvchilar axborotni tezkor, qulay va ishonchli shaklda olishga intilmoqda. Shu sababli kutubxonalarda faqat elektron resurslarni yaratishning o'zi yetarli emas^[2]. Ushbu resurslardan samarali foydalanish mexanizmlarini ishlab chiqish, xizmat ko'rsatish jarayonlarini avtomatlashtirish, foydalanuvchilarning axborot izlash ko'nikmalarini rivojlantirish va ko'rsatilayotgan xizmatlar sifatini muntazam baholab borish zarur. Bundan tashqari, raqamli tengsizlik, internetdan foydalanish imkoniyatlaridagi farqlar, axborot xavfsizligi va mualliflik huquqiga rioya qilish kabi masalalar ham masofaviy kutubxona xizmatlarini tashkil etishda alohida e'tiborni talab qilad.

Masofaviy axborot-kutubxona xizmatlarini takomillashtirishda elektron kataloglar, elektron hujjat yetkazib berish tizimlari, virtual ma'lumot xizmatlari, onlayn maslahatlar, raqamli arxivlar va avtomatlashtirilgan kutubxona boshqaruv tizimlaridan foydalanish muhim o'rin tutadi. Ushbu vositalarning samaradorligi ularni kutubxonaning maqsad va vazifalariga muvofiq tanlash, texnik imkoniyatlarni hisobga olish hamda foydalanuvchilarning real ehtiyojlariga moslashtirish bilan belgilanadi.

Tadqiqotning obyekti: Tadqiqot obyekti sifatida axborot-kutubxona muassasalarida masofaviy axborot-kutubxona xizmatlarini tashkil etish va amalga oshirish jarayoni belgilanadi.

Tadqiqotning predmeti: Tadqiqot predmeti zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari asosida masofaviy axborot-kutubxona xizmatlari samaradorligini oshirishning metodlari, vositalari, tashkiliy shart-sharoitlari va baholash mezonlaridan iborat.

Tadqiqotning maqsadi: Tadqiqotning asosiy maqsadi zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish asosida masofaviy axborot-kutubxona xizmatlari samaradorligini oshirishga qaratilgan metodik yondashuvlarni ishlab chiqish va ularning amaliy imkoniyatlarini asoslashdan iborat.

Tadqiqotning vazifalari: Belgilangan maqsadga erishish uchun quyidagi vazifalar nazarda tutiladi:

1. Masofaviy axborot-kutubxona xizmatlarining nazariy asoslarini o'rganish va ularning zamonaviy kutubxonachilik faoliyatidagi o'rnini aniqlash.
2. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining kutubxona xizmatlarini tashkil etishdagi imkoniyatlarini tahlil qilish.
3. Elektron kataloglar, raqamli resurslar va onlayn xizmatlardan foydalanishning samarali usullarini aniqlash.
4. Foydalanuvchilarning axborot ehtiyojlarini hisobga olgan holda xizmatlar sifatini oshirish bo'yicha metodik tavsiyalar ishlab chiqish.
5. Masofaviy xizmatlar samaradorligini baholash uchun foydalanish mumkin bo'lgan mezon va ko'rsatkichlarni belgilash.

Tadqiqot doirasida masofaviy xizmatlarning qulayligi, axborot izlash tezligi, resurslardan foydalanish imkoniyati, foydalanuvchilarning qoniqish darajasi va texnologik vositalarning ishonchiligi kabi ko'rsatkichlarni hisobga olish maqsadga muvofiqdir^[3].

Mazkur tadqiqotning ilmiy-amaliy ahamiyati masofaviy axborot-kutubxona xizmatlarini takomillashtirishga qaratilgan metodik yondashuvlarni tizimlashtirish, xizmatlarni foydalanuvchi ehtiyojlariga moslashtirish hamda raqamli texnologiyalardan foydalanish samaradorligini oshirish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqish bilan belgilanadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Masofaviy axborot-kutubxona xizmatlarini takomillashtirish masalasi zamonaviy kutubxonashunoslik, axborot texnologiyalari va raqamli xizmatlarni boshqarish sohalarining muhim tadqiqot yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining rivojlanishi kutubxonalarning an'anaviy faoliyatini o'zgartirib, axborot resurslarini raqamlashtirish, elektron kataloglarni shakllantirish, masofadan turib axborot izlash va foydalanuvchilarga virtual xizmatlar ko'rsatish imkoniyatlarini kengaytirmoqda. Shu sababli mazkur yo'nalishdagi ilmiy tadqiqotlarni o'rganish masofaviy xizmatlarning nazariy asoslarini aniqlash va ularni takomillashtirishning samarali yo'llarini belgilashda muhim ahamiyatga ega.

Xorijiy olimlar tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda raqamli kutubxonalar, elektron axborot resurslari, foydalanuvchilarning axborot izlash xulq-atvori va raqamli muhitda xizmat ko'rsatish masalalariga alohida e'tibor qaratilgan. Jumladan, Gary Marchionini raqamli kutubxonalar va axborotni izlash jarayonlariga oid ilmiy ishlarida foydalanuvchilarning axborot ehtiyojlari, izlash strategiyalari hamda axborot bilan o'zaro munosabatlarini o'rganishning ahamiyatini yoritgan^[4]. Uning ilmiy yondashuvlari masofaviy kutubxona xizmatlarini foydalanuvchilarning axborot izlash xususiyatlariga moslashtirish zarurligini tushunishga yordam beradi.

Christine L. Borgman raqamli kutubxonalar va ilmiy axborot infratuzilmasiga bag'ishlangan tadqiqotlarida raqamli resurslarni tashkil etish, ulardan foydalanish, axborotni saqlash va tarqatish bilan bog'liq masalalarni tahlil qilgan. Ushbu yondashuvlar kutubxona xizmatlarining samaradorligi faqat texnik vositalarning mavjudligi bilan emas, balki axborot resurslarining izchil tashkil etilishi, ulardan foydalanish qulayligi va foydalanuvchilarning ehtiyojlariga mosligi bilan ham belgilanishini ko'rsatadi.

Michael Lesk raqamli kutubxonalar va elektron axborot resurslariga bag'ishlangan ishlarida axborotni raqamli shaklda saqlash, qayta ishlash va undan foydalanishning texnologik jihatlarini yoritgan. Mazkur tadqiqotlar elektron resurslarni yaratish, ularni boshqarish va foydalanuvchilarga taqdim etishda texnologik infratuzilmaning muhimligini asoslash uchun nazariy zamin yaratadi^[5].

Bundan tashqari, xalqaro kutubxonachilik amaliyotida Xalqaro kutubxona assotsiatsiyalari va muassasalari federatsiyasi (IFLA) tomonidan ishlab chiqilgan tavsiyalar kutubxona xizmatlarining ochiqligi, axborotdan teng foydalanish, raqamli resurslarni rivojlantirish va foydalanuvchilarga sifatli xizmat ko'rsatish masalalarini yoritishda muhim manba hisoblanadi. Mazkur yondashuvlar masofaviy xizmatlarni tashkil etishda nafaqat texnologik, balki tashkiliy va ijtimoiy omillarni ham hisobga olish lozimligini ko'rsatadi.

Mahalliy miqyosda O'zbekiston Respublikasida axborot-kutubxona faoliyatini rivojlantirish, elektron resurslardan foydalanish, kutubxona xizmatlarini raqamlashtirish va aholining axborotga bo'lgan ehtiyojlarini qondirish masalalari davlat siyosatining muhim yo'nalishlaridan biri sifatida qaraladi. O'zbekiston Respublikasining "Axborot-kutubxona faoliyati to'g'risida"gi Qonuni axborot-kutubxona muassasalari faoliyatining huquqiy asoslarini belgilaydi. Shuningdek, raqamli texnologiyalarni rivojlantirishga oid normativ-huquqiy hujjatlar kutubxona xizmatlarini zamonaviy axborot muhitiga moslashtirish uchun muhim shart-sharoit yaratadi.

Mahalliy axborot-kutubxona muassasalari faoliyatida elektron kataloglar, elektron kutubxonalar, raqamli ma'lumotlar bazalari va masofaviy maslahat xizmatlaridan foydalanish kengayib bormoqda. Biroq ushbu xizmatlarning samaradorligi muassasaning texnik imkoniyatlari, axborot resurslarining sifati, xodimlarning raqamli kompetensiyasi va foydalanuvchilarning elektron xizmatlardan foydalanish ko'nikmalariga bog'liq.

Mavzuga oid ilmiy manbalarni umumlashtirish shuni ko'rsatadiki, xorijiy tadqiqotlarda raqamli kutubxonalarning texnologik infratuzilmasi, axborot izlash jarayoni va foydalanuvchi tajribasi keng o'rganilgan. Mahalliy amaliyotda esa axborot-kutubxona faoliyatini raqamlashtirish, elektron resurslardan foydalanish va xizmatlarni modernizatsiya qilish masalalari muhim o'rin tutadi. Shunga qaramay, texnologik imkoniyatlar, foydalanuvchi ehtiyojlari, xizmatlar sifatini baholash va xodimlarning kasbiy tayyorgarligini yagona metodik yondashuv doirasida birlashtirish masalasi yanada chuqur o'rganishni talab qiladi.

Mazkur maqolaning o'ziga xosligi masofaviy axborot-kutubxona xizmatlarini faqat texnik vositalarni joriy etish nuqtayi nazaridan emas, balki o'zaro bog'liq tashkiliy, texnologik va foydalanuvchiga yo'naltirilgan jarayon sifatida ko'rib chiqishdan iborat. Bunda xizmatlarning qulayligi, axborot izlash tezligi, resurslarning dolzarbligi, foydalanuvchilar qoniqishi va raqamli savodxonlikni hisobga oluvchi kompleks metodik yondashuv taklif etiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqot zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari asosida masofaviy axborot-kutubxona xizmatlari samaradorligini oshirishning nazariy va amaliy jihatlarini o'rganishga qaratilgan. Tadqiqot metodologiyasi kutubxona xizmatlarini tashkil etish, raqamli resurslardan foydalanish, foydalanuvchilar ehtiyojlarini aniqlash va xizmatlar sifatini baholashga oid ilmiy yondashuvlarni o'zaro bog'liq holda tahlil qilishga asoslanadi^[5-6].

Tadqiqotda tizimli yondashuv, ilmiy adabiyotlarni tahlil qilish, qiyosiy taqqoslash, tasniflash, umumlashtirish va ko'rsatkichlar asosida baholash usullaridan foydalanish nazarda tutiladi. Ushbu metodlarning qo'llanilishi masofaviy axborot-kutubxona xizmatlarining mazmuni, ularni amalga oshirish vositalari hamda samaradorlikka ta'sir qiluvchi omillarni aniqlash imkonini beradi.

Ilmiy adabiyotlarni tahlil qilish usuli: Ilmiy adabiyotlarni tahlil qilish jarayonida raqamli kutubxonalar, elektron axborot resurslari, masofaviy ma'lumot xizmatlari va foydalanuvchilarga yo'naltirilgan xizmat ko'rsatish masalalariga bag'ishlangan ilmiy manbalar o'rganiladi. Xususan, Michael Leskning Understanding Digital Libraries asarida raqamli kutubxonalarni rivojlantirishning texnologik va inson omili bilan bog'liq jihatlarini yoritilgan.

Tizimli tahlil usuli: Tizimli yondashuv masofaviy axborot-kutubxona xizmatlarini bir nechta o'zaro bog'liq tarkibiy qismlardan tashkil topgan yaxlit tizim sifatida o'rganishni nazarda tutadi. Ushbu tizim quyidagi elementlarni qamrab oladi:

1. Texnologik infratuzilma: serverlar, kompyuterlar, internet tarmog'i va avtomatlashtirilgan kutubxona tizimlari.
2. Axborot resurslari: elektron kataloglar, raqamli kitoblar, maqolalar, ma'lumotlar bazalari va elektron arxivlar.

3. Xizmat ko'rsatish jarayoni: elektron so'rovlarni qabul qilish, axborot izlash, foydalanuvchiga javob yuborish va maslahat berish.
4. Inson omili: kutubxona xodimlarining kasbiy tayyorgarligi, raqamli kompetensiyasi va muloqot madaniyati.
5. Baholash tizimi: xizmat tezligi, foydalanish qulayligi, axborotning dolzarbligi va foydalanuvchilar qoniqligini o'rganish.

Ushbu elementlarning birortasidagi kamchilik masofaviy xizmatning umumiy samaradorligiga ta'sir qilishi mumkin. Masalan, elektron katalog mavjud bo'lsa-da, undagi bibliografik ma'lumotlar muntazam yangilanmasa yoki qidiruv tizimi qulay tashkil etilmasa, foydalanuvchi kerakli manbani topishda qiyinchilikka duch keladi.

Samaradorlikni baholash metodikasi

Masofaviy xizmatlar samaradorligini baholashda miqdoriy va sifat ko'rsatkichlarini birgalikda qo'llash maqsadga muvofiq. Miqdoriy ko'rsatkichlar xizmatlardan foydalanish hajmi, elektron so'rovlar soni va ularga javob berish vaqtini o'z ichiga oladi. Sifat ko'rsatkichlari esa axborotning aniqligi, foydalanuvchi uchun qulayligi, xizmatdan qoniqlash va murojaatlarni hal etish darajasini qamrab oladi.

Tadqiqotning amaliy bosqichida ushbu ko'rsatkichlarni aniqlash uchun elektron tizimlar ma'lumotlari, foydalanuvchilar so'rovlari, kuzatish va kutubxona xodimlari bilan suhbatlardan foydalanish mumkin. Bunda natijalar muayyan davr, kutubxona turi va foydalanuvchilar guruhi kesimida tahlil qilinishi lozim.

Shuni ta'kidlash kerakki, mazkur maqolada haqiqiy so'rovnoma yoki tajriba natijalari taqdim etilmagan. Shu sababli quyida keltiriladigan tahlil umumlashtirilgan nazariy tahlil va taklif etilayotgan metodik modelga asoslanadi^[7]. Uni empirik tadqiqot natijasi sifatida talqin qilish uchun kutubxonalardan real ma'lumotlar yig'ilishi va qayta ishlanishi zarur.

TAHLIL VA NATIJALAR

Zamonaviy axborot-kutubxona faoliyatida masofaviy xizmatlarning rivojlanishi kutubxonalarning foydalanuvchilar bilan o'zaro munosabatini yangi bosqichga olib chiqmoqda. Elektron kataloglar, raqamli ma'lumotlar bazalari, elektron hujjat almashinuvi va virtual maslahat xizmatlari axborotdan foydalanish imkoniyatlarini kengaytiradi. Biroq mazkur vositalarning mavjudligi o'z-o'zidan yuqori samaradorlikni kafolatlamaydi. Natija texnologik imkoniyatlar, axborot resurslarining sifati va xizmatlarni tashkil etish metodikasining o'zaro uyg'unligiga bog'liq.

An'anaviy va masofaviy xizmatlarning qiyosiy tahlili

Masofaviy xizmatlarning afzalliklari va cheklovlarini aniqlash uchun ularni an'anaviy xizmatlar bilan bir nechta mezon bo'yicha taqqoslash mumkin.

1-jadval: An'anaviy va masofaviy axborot-kutubxona xizmatlarining qiyosiy tavsifi

Taqqoslash mezon	An'anaviy xizmat	Masofaviy xizmat
Foydalanish joyi	Kutubxonaga tashrif buyurish talab etiladi	Internet orqali masofadan foydalanish mumkin
Axborot izlash	Katalog va kutubxonachi yordamidan foydalaniladi	Elektron katalog va raqamli qidiruv vositalari qo'llanadi
Vaqt omili	Ish vaqti va tashrif bilan cheklanishi mumkin	Ayrim xizmatlardan istalgan vaqtda foydalanish mumkin
Muloqot shakli	Yuzma-yuz maslahat	Elektron pochta, veb-shakl, chat yoki boshqa onlayn vositalar
Resurslardan foydalanish	Ko'pincha jismoniy nusxaga bog'liq	Elektron shakldagi resurslardan foydalanish mumkin
Asosiy cheklov	Joy va ish vaqti bilan bog'liqlik	Internet, texnik vositalar va raqamli savodxonlikka bog'liqlik
Shaxsiy yordam	Bevosita muloqot orqali	Masofaviy maslahat va elektron aloqa orqali

Manba: muallif tomonidan ilmiy adabiyotlar va masofaviy xizmatlarning umumiy xususiyatlari asosida tuzilgan.

Jadvaldan ko'rinadiki, masofaviy xizmatlar axborotdan foydalanishning hududiy va vaqt bilan bog'liq cheklovlarini kamaytirishi mumkin. Shu bilan birga, an'anaviy xizmatlarda foydalanuvchiga bevosita yordam berish, manbalarni joyida ko'rib chiqish va bosma materiallardan foydalanish imkoniyatlari saqlanib qoladi.

Demak, kutubxona faoliyatini takomillashtirishda eng maqbul yondashuv an'anaviy va masofaviy xizmatlarni bir-biriga qarama-qarshi qo'yish emas, balki foydalanuvchining ehtiyoji va xizmat turiga qarab ularni uyg'unlashtirishdan iborat.

Masofaviy xizmatlar samaradorligiga ta'sir qiluvchi omillar

Masofaviy axborot-kutubxona xizmatlarining samaradorligi bir nechta asosiy omillar bilan belgilanadi.

Birinchi omil - elektron resurslarning sifati va dolzarbligi. Elektron kataloglarda bibliografik ma'lumotlar to'liq, izchil va yangilangan bo'lishi kerak. Noto'g'ri tavsiflangan yoki eskirgan ma'lumotlar foydalanuvchining izlash vaqtini uzaytiradi va xizmatga bo'lgan ishonchni pasaytirishi mumkin.

Ikkinchi omil - raqamli platformalarning qulayligi. Foydalanuvchi kutubxona veb-saytiga kirganida kerakli katalog, elektron resurs yoki maslahat xizmatini oson topa olishi lozim. Qidiruv maydoni, mavzular bo'yicha tasnif, tushunarli navigatsiya va mobil qurilmalarga mos interfeys xizmatlardan foydalanishni yengillashtiradi.

Uchinchi omil - xodimlarning kasbiy va raqamli kompetensiyasi. Kutubxonachilar elektron ma'lumotlar bazalari bilan ishlash, axborot so'rovlarini tahlil qilish, raqamli resurslarni saralash va foydalanuvchilarga masofadan maslahat berish ko'nikmalariga ega bo'lishi zarur^[9].

To'rtinchi omil - xizmat ko'rsatish tezligi va axborotning aniqligi. Foydalanuvchi murojaatlariga o'z vaqtida javob berish muhim, biroq tezlik axborotning ishonchiligi hisobiga ta'minlanmasligi kerak. Shu sababli kutubxonada elektron so'rovlarni qabul qilish, taqsimlash va bajarish tartibi aniq belgilanishi maqsadga muvofiq.

Beshinchi omil - foydalanuvchilarning ehtiyojlarini muntazam o'rganish. Talabalar, tadqiqotchilar, o'qituvchilar va boshqa foydalanuvchilar axborotni izlash hamda undan foydalanishda turli maqsad va ko'nikmalarga ega. Shu bois xizmatlarni rejalashtirishda foydalanuvchi guruhlarining xususiyatlarini hisobga olish zarur.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Olib borilgan nazariy tahlil va umumlashtirishlar zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari masofaviy axborot-kutubxona xizmatlarini rivojlantirish uchun keng imkoniyatlar yaratishini ko'rsatadi. Elektron kataloglar, raqamli resurslar, avtomatlashtirilgan axborot tizimlari va virtual maslahat xizmatlari foydalanuvchilarning axborot izlash jarayonini yengillashtirish, xizmatlardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish va kutubxona faoliyatining samaradorligini oshirishga xizmat qilishi mumkin.

Shu bilan birga, masofaviy xizmatlarning sifati faqat zamonaviy texnologiyalarning mavjudligi bilan belgilanmaydi. Elektron resurslarning dolzarbligi, qidiruv tizimlarining qulayligi, kutubxona xodimlarining raqamli kompetensiyasi, foydalanuvchilar ehtiyojlarining hisobga olinishi va axborot xavfsizligining ta'minlanishi ham muhim ahamiyatga ega.

Maqolada taklif etilgan metodik yondashuv masofaviy axborot-kutubxona xizmatlarini foydalanuvchi ehtiyojlarini aniqlash, raqamli infratuzilmani takomillashtirish, xizmatlarni tashkil etish, natijalarni baholash va aniqlangan kamchiliklarni bartaraf etish bosqichlari orqali izchil rivojlantirishni nazarda tutadi. Mazkur yondashuvning amaliy samaradorligi kelgusida kutubxonalarda o'tkaziladigan empirik tadqiqotlar asosida tekshirilishi lozim.

Tadqiqot natijalaridan kelib chiqib, quyidagi taklif va tavsiyalar ishlab chiqildi.

1. Kutubxonalarda elektron kataloglar va raqamli resurslarni muntazam yangilash tizimini yo'lga qo'yish zarur. Bibliografik ma'lumotlarning to'liqligi, aniqligi va izchil tasniflanishi foydalanuvchilarning kerakli manbalarni tezroq topishiga yordam beradi.
2. Masofaviy xizmatlarning yagona va qulay interfeysini shakllantirish tavsiya etiladi. Elektron katalog, ma'lumotlar bazasi, virtual maslahat va elektron murojaat xizmatlari foydalanuvchi uchun tushunarli tarzda tashkil etilishi, mobil qurilmalarda ham qulay ishlashi lozim.
3. Kutubxona xodimlarining raqamli kompetensiyasini muntazam rivojlantirish kerak. Buning uchun elektron ma'lumotlar bazalari bilan ishlash, masofaviy so'rovlarni qayta ishlash, raqamli axborot xavfsizligi va foydalanuvchilarga onlayn maslahat berish bo'yicha malaka oshirish mashg'ulotlarini tashkil etish maqsadga muvofiq. Foydalanuvchilarning raqamli savodxonligini oshirishga qaratilgan tadbirlarni kengaytirish lozim. Elektron kataloglardan foydalanish bo'yicha videoyo'riqnoma, qisqa qo'llanmalar, onlayn seminarlar va maslahat xizmatlari turli yoshdagi hamda turli tayyorgarlik darajasidagi foydalanuvchilar uchun foydali bo'ladi.

4. Masofaviy xizmatlar sifatini baholashning muntazam tizimini joriy etish zarur. Bunda elektron so'rovlar soni bilan bir qatorda, ularga javob berish vaqti, bajarilgan murojaatlar ulushi, foydalanuvchilar qoniqishi va axborotning aniqligi ham hisobga olinishi kerak.
5. Foydalanuvchilarning shaxsiy ma'lumotlarini himoya qilish, elektron resurslardan qonuniy foydalanish va raqamli hujjatlarni saqlash bo'yicha ichki tartiblarni takomillashtirish tavsiya etiladi. Bu xizmatlarga bo'lgan ishonchni mustahkamlash va kutubxona faoliyatining barqarorligini ta'minlashga yordam beradi.
6. Masofaviy xizmatlarni bosqichma-bosqich joriy etish maqsadga muvofiq. Dastlab foydalanuvchilar ehtiyojlari va mavjud texnik imkoniyatlar o'rganilib, keyin ustuvor xizmatlar tanlanishi, sinov tariqasida joriy etilishi va natijalari baholanishi lozim.
7. Kutubxonalar o'rtasida elektron resurslar almashinuvi va hamkorlikni rivojlantirish zarur. Bunday hamkorlik takroriy ishlarni kamaytirish, mavjud resurslardan samaraliroq foydalanish va foydalanuvchilarning axborot olish imkoniyatlarini kengaytirishga xizmat qilishi mumkin.

Umuman olganda, masofaviy axborot-kutubxona xizmatlarini takomillashtirish texnologik modernizatsiya, malakali kadrlar, sifatli raqamli resurslar va foydalanuvchiga yo'naltirilgan xizmat ko'rsatish tamoyillari-ning uyg'unligini talab qiladi. Ushbu yo'nalishlarda izchil ish olib borish kutubxonalarning zamonaviy axborot muhitidagi o'rnini mustahkamlash va aholining axborot resurslaridan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirishga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasining "Axborot-kutubxona faoliyati to'g'risida"gi Qonuni. 2011-yil 13-aprel, O'RQ-280-son. - URL: <https://lex.uz/acts/-1769736>
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Alisher Navoiy nomidagi O'zbekiston Milliy kutubxonasi - axborot-resurs markazi faoliyatini tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori. 2012-yil 20-mart, PQ-1729-son.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasi aholisiga axborot-kutubxona xizmati ko'rsatishni yanada takomillashtirish to'g'risida"gi qarori. 2019-yil 7-iyun, PQ-4354-son.
4. Berdiyeva, Z. va boshqalar. Bibliografiya: o'quv qo'llanma / Z. Berdiyeva, H. Mamatraimova, T. Zokirova. - Toshkent: O'qituvchi, 2014. - 204 b.
5. O'zbekiston Milliy kutubxonasi. Elektron bazalar va masofaviy axborot resurslari. - URL: <https://e-base.natlib.uz/>
6. O'zbekiston Milliy kutubxonasi. Raqamli resurslar, elektron katalog va kutubxona xizmatlari. - URL: <https://miku.uz/>
7. Lesk, M. Understanding Digital Libraries. 2nd ed. - San Francisco: Morgan Kaufmann, 2004.
8. Borgman, C. L. From Gutenberg to the Global Information Infrastructure: Access to Information in the Networked World. - Cambridge, MA: MIT Press, 2000.
9. Marchionini, G. Information-Seeking Strategies of Novices Using a Full-Text Electronic Encyclopedia // Journal of the American Society for Information Science. - 1989. - Vol. 40, No. 1. - P. 54-66.
10. International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA). IFLA Digital Reference Guidelines. - URL: <https://www.ifla.org/>

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №10(3)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.